

P A N U:

TÄNÄÄN LYSEON JUHLASALIIN!

Kuva Atte Kalajoen kokoemista,
kuvaaja Ina Liljeqvist

Oulun lyseon juhlasali on niin kaunis sali, että tekee mieltä väittää, että on ymmärtänyt sen arvot arvaamattomat jo kouluaikana, jolloin itse koulu opetuksineen kaikkineen oli vain eräänlainen välttämätön... enpä hän muuta sano. Minusta tuntuu, että jotenkin tajusin tämän Oulun kauneimman juhlasalin (!) klassillisuuden jo ennen kuin oikeastaan sanasta klassillinen muuta tajusin, kuin että se on jotain ylevää, valoisa, kaunista, juhlallista – niin kuin koulun juhlasali. Mene tiedä, etteikö sana silti jo toiselta luokalta lähtien ollut kummitellut Vispiän oppisanastossa, kun lähdettiin maailmanhistoria kahlaamaan.

Lyseon ensimmäiseltä luokalta muistan Olga Slottsbergin, Sussun, harmaatukkaisen laulopedagogin, joka kai silloin soitti viimeiset aamuvirtensä, ainakin Lyseon harmonoilla. Hänen jälkeensä istui soittojakkaralla vuodesta vuoteen Nokelan Jakke, jonka kädet, kumma kyllä, yletyivät harmonoin koskettimiin, vaikka vatsa ”teki kumartuessaan kiusaa.” Tärkeän näköisiä oppilaitakin ilmestyi silloin tällöin, vuosi vuodelta tihevässä tahdissa, korokkeelle Snellmanin ja Runebergin kipsikuvien väliin, oli pianisti Pentti Pyy, nykyinen Nivalan kirkkoherra, oli Leanderin Suti, jonka kotona oli harmonia jokaisella seinänvierustalla, jokenen kai keskilattiallakin, oli kai muitakin, mikä heitä, tällainen epämusikaalinen virrenveisaaja, kaikkia muistamaan.

Puhujankateederissa seisoivat tietysti useimmiten ROVASTI, Patu patriarkaalinen hahmo, jonka katse tuntui sanankin aikana yltävän suuren salin perälle saakka. Sellainen oli kyllä tunne Jauhon Antinkin astahdaessa korokkeelle Näen vieläkin edessäni rehtorin, jonka korkealla otsalla aina riippui järjestystä uhmaava musta kihara.

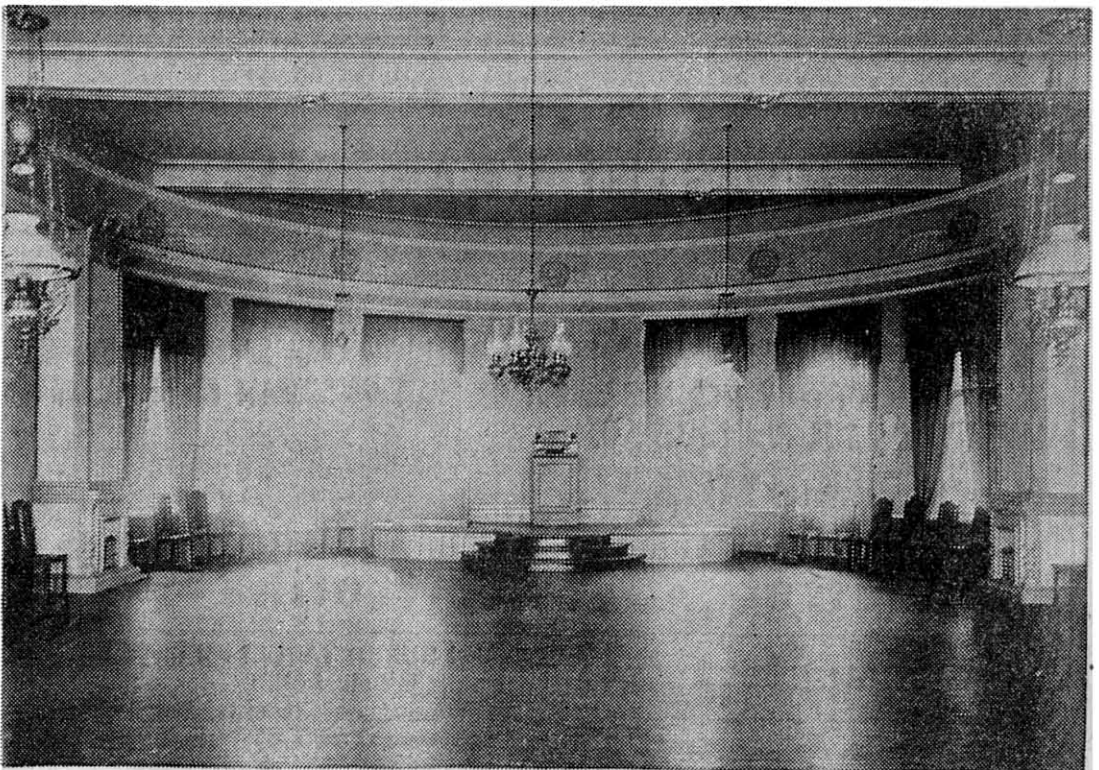
Usein luki aamun sanan myös Aate, Aatami eli A. A. Parvela, jonka äänenpainoista nuorikin vaivasti, että Sana oli hänelle isolla kirjaimella. Mutta sekä pienen, nuoren että aikanaan isonkin kuulijan katse saattoi kiertää salia, aivan varkain tietysti, koska opettajia seisoivat sivuilla aivan arvaamattomissakin paikoissa. Katse kiersi pihakaaren juhlaavaa friisiä, jonka kullatut lyyrat joskus kimmelsivät aamuauringon valossa, koettiin arvailta, kun kukin kipsipatsaista puoli-kaaren ikkunain välissä oli, pysähtyi koristeellisiin, juhlaaviin kaakeliuuneihin ja saattoi sitten unohduttaa valkeaan marmoritauluun, johon oli kullatuin kirjaimin hakattu koulun entisten oppilaiden nimiä. Ei aavistanut, katselijaa, että aikanaan kullattaisiin uusiin marmoritauluihin monien kymmenien ympärillä seisovien kavereiden nimet: ... kaatui... jotta me muut edelleen voisimme kokoontua tähän saliin ...

Juhlallinen sali, valkea, valoisa, Jauringon kimallusta tai sähköloistetta kullatuissa koristeeluissa, valkeissa kipsikuvissa. Toiselta seinältä katseli Rosendahlin, toiselta seinältä Westerlundin rehtori, valtahahmoja ennen meitä. Silloin kun tämä sali tässä vanhassa koulutalossa oli ollut aivan nuori – ja salihan kuuluu olevan vasta vuosisadan vaihteesta (?) – oli tuolta kateederista kaikunut jyrkän vakaan herännäismiehen, kansallisuustaistelun valtahahmon Maunu Rosendahlin sana kuin valonsäde pimeyden keskeltä.

Koetan kuvitella niitä vanhempia aikoja, joista olen kuullut vain kerrottavan. Tekee mieli väittää, että edesmennyt vanhan Oulun muistelijä Anna Forsberg kerran kertoi, että hän oli ollut läsnä juhlasaliin järjestetyssä tilaisuudessa, jossa kuiske kulki, että tuo poika,

joka asteli tuonne korokkeelle lausumaan runoa, oli runoilija, että siitä vielä tulisi kuuluisa, Forsnäs-lehtori-vainaan poika, tiähän, äiti on sen rehtori Hällbergin tytär... Tulevalla runoilijalla, Koskenniemiellä, oli koulu juhlasaleineen aina lämpimässä muistossa, hän oli varmaan ollut mallikelpoinen oppilas. Hän oli niitä kuuluisan Oulun klassillisen lyseon poikia. Joskus sitten aikojen kuluessa minulla oli tilaisuus esitellä runoilija-akateemikolle entinen mainio suomen opettajani Anna Leinonen. Koskenniemi kysyi kohta ääni värähtäen, sillä hän oli silloin jo vanha mies, että OULUN SUOMALAISEN KLASSILLISEN LYSEON-ko, ja Anna myösi nau-raan, vaikka se hänen ja minun aikana ei enää ollutkaan klassillinen lyseo.

Lyseo on kuitenkin aina klassillinen sanan toisessa ja yleisemmässä merkityksessä. Sen klassillinen sali on tänään ihmisten huomion kohteena, toivottavasti mahdollisimman monen, sillä Lyseon saliin on nyt hankkeilla uudet karttiinit vai pitäisikö sanoa verhot, kuten Oulu-lehti jo kertoi. On oikein verhonaisten valio-kunta, on ompeluseurat ja talkoohenkeä, mikä jo kaikki sekoin on ihan klassillista, nykyaikana. ”On maamme köyhä, siksi jää...”, sanokaa mitä sanotte. Kun ei vaitio pysty hankkimaan uusia verhoja omistamistaan koulusaleista kauneimpaan (!), ovat opettajat, oppilaat ja heidän vanhempansa päättäneet ne hankkia. Viisikymmentä vuotta verhoa päälle on kuulemma tarpeeksi korkea ikä. Uskotaan. Siis kansan karttuksa käsi hankkii uudet verhot valtion-lyseoon, niin kuin kansan karttuksa käsi aikanaan nosti pystyyn valtionlyseon edeltäjän ja tienraivaajan Oulun Suomalaisen Yksityis-lyseon.

OULUN LYSEON uusklasillinen juhlasali nuorena, niihin aikoihin, jolloin jo ”isä oli lampun ostanut.” Kuka sanoo, minä vuonna kuva on otettu. Kuvaaja on kuuluisa Ina Liljeqvist & Co, kuvan lahjoittaja eläkkeellä oleva Oulun vanhainkodin johtajatar Edith Brunberg.